

Vruchteloze Scheepskaping

door Hans van der Heijde

In 1961 kaapte een groep Spanjaarden en Portugezen het passagierschip Santa Maria, kort nadat het Willemstad op Curaçao, had verlaten. Het doel van de kapers: het oog van de wereld richten op de fascistische dictaturen van Franco en Salazar, waar Spanje en Portugal al zo lang onder gebukt gingen. Als jongetje zag de Antilliaanse schrijver Eric de Brabander de majestueuze Santa Maria de haven aandoen. Ruim vijftig jaar later schreef hij met 'De supermarkt van Vieira' een roman over de kaping en over hoe het een van de kapers daarna verging. Je kunt 'De supermarkt van Vieira' alleen een Antilliaanse roman noemen omdat de auteur een Curaçaoënaar is. Als plaats van handeling speelt Curaçao een ondergeschikte rol. Die is weggelegd voor Brazilië, waar de kapers politiek asiel kregen, op voorwaarde zich te onthouden van politieke activiteiten. Na allerlei omzwervingen vestigt João Vieira, een van de kapers en het hoofdpersonage van het verhaal, zich als bouwer van

Braziliaanse snaarinstrumenten in São Paulo, om daar later een aardige bron van inkomsten aan toe te voegen met het stoken van sterke drank uit suikerriet. Pas als hij bejaard en dement op zijn sterfbed ligt, wordt ontdekt dat hij een verleden en een zoon heeft op Curaçao.

Francisco, die zijn vader niet gekend heeft, bezit een supermarkt op Curaçao en blijkt iets met zijn vader gemeen te hebben: hij rommelt wat met een destilleerketel om van mangosap sterke drank te stoken. Van kruidenier met een stookhobby wordt hij als mede-erfgenaar ineens aandeelhouder van een Braziliaanse destilleerderij.

De Brabander ontrukkt met deze roman de geschiedenis van die scheepskaping aan de vergetelheid. Maar die mag dan het aangrijpingspunt zijn voor het in een sobere stijl geschreven verhaal, hoofdthema is het steeds aanwezige, maar zelden expliciet benoemde schuldgevoel van João. Over het in de steek hebben gelaten van zijn vrouw en kind, over zijn betrokkenheid als jonge soldaat bij de ongelukkige dood van een dwangarbeider in Angola, toen nog een Portugese kolonie, en over de kaping zelf, waar een sloopofficier bij omkwam, en die

wel opzien baarde, maar de Portugese dictatuur niet aan het wankelen bracht. Pas in 1974 maakte de Anjerrevolutie daar een einde aan.

In een nawoord legt De Brabander uit waar zijn fascinatie voor de geschiedenis van de Santa Maria vandaan komt. En ook dat hij tot zijn spijt één vraag onbeantwoord heeft moeten laten: waarom de kapers hun actie 'Operatie Dulcinea' noemden, naar de geliefde van Don Quichot, in diens waan een schone jonkvrouwe, maar in werkelijkheid een tandeloze oude boerin.

Eric de Brabander - De supermarkt van Vieira

Uitgeverij In de Knipscheer, Haarlem,

230 blz.; 18,50 euro

Bron: *Leeuwarder Courant*, vrijdag 14 februari 2014